

לאחינו בני ישראל היקרים

האגודה הישראלית לטרשת נפוצה פונה אליכם בכל לשון של בקשה להיות גומלי חסדים. הקשר שבין גמילות חסדים לשיבת עם ישראל לארצו נמצא בחזונו של הנביא ישעיהו המתנבא

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" (ישעיהו א', כ"ז).

כלומר: הדרך לגאולה היא במעשי צדקה. אנו מצפים כי בזכות עשיית צדקה וחסד עם הרעבים והחולים נזכה להיות ב"ה בשנה הבאה בארעה דישראל כבני חורין.

מחסור אינו מתבטא רק בחוסר יכולת כלכלית. גם ליקוי גופני הוא חוסר שעלינו לדאוג לו. כל השנה כולנו חייבים לחשוב על חולי הטרשת הסובלים כאבים וייסורים יומיום ואנו מבקשים שתפתחו את ליבכם אליהם ותזכו במצווה חשובה של מתן צדקה המסייעת להם ולבני משפחותיהם לצאת מאפילה לאורה ומשיבה בכאב ובצער לאור גדול. הם חשים כאבים יומיום ושעה ושעה ולפעמים הם לכאורה עבדים פיסיית ולא מסוגלים לעשות כל פעולה. אך, בזכות תרומתכם, האגודה אשר פועלת כל השנה כדי לסייע להם מצליחה להוציאם מעבדות של כאב וצער לחירות של הרגשת בטחון, ערך עצמי, הרגשת משמעות, גילוי כוחותיהם ושמחה.

זכות עזרתכם והמצווה החשובה בה אתם זוכים נוכל להמשיך ולאפשר להם יציאה לאור ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן! אחים יקרים, בואו לא "נחמיץ" את המצווה החשובה הנקראת לפנינו המחויבות למעורבות אישית, למעשה צדקה וחסד של כל יחיד ויחיד שישפיע לטובה שמחה והקלה על החולים ובני משפחותיהם בחג התנוכה הבא עלינו לטובה.

ניתן להשתמש בכספי מעשר כספים לצורך תרומה לאגודה לטרשת נפוצה.

תרומה לאגודה מוכרת לצורכי מס הכנסה. מס' מלכ"ר 5896-000-55

"אלו דברים שאין להם שעור: הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה" פאה א'

האגודה הישראלית לטרשת נפוצה
מנהלת שירותים לסיפוי ולטיפול בבריאות נפשית
The Israel Multiple Sclerosis Society
Израильская ассоциация рассеянного склероза
الجمعية الإسرائيلية للتصلب المتعدد

האגודה הישראלית לטרשת נפוצה. רח' חומה ומגדל 16 תל אביב 67771
לתרומה טלפונית: 03-5377002 | לתרומה בפקס: 03-5377004 | לתרומה בדוא"ל: agudaims@netvisiob.net.il
לתרומה דרך בנק הדואר, חשבון: 8324199 האגודה הישראלית לטרשת נפוצה
כדי לקבל קבלה על התרומה, נא לשלוח שם, כתובת והעתק ההפקדה בבנק הדואר

ערב שבת קודש
עלון
דו שבועי

עֵנַג שַׁבַּת

פרשת: וישב - מקץ - חנוכה

כ"ג בכסלו ה'תשע"ז (23.12.2016) יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
לעילוי נשמת הרב הצדיק יוסף שרביט זצוק"ל ורעייתו אסתר ע"ה (שנה שלושם ואחת) עלון מס' 05 (1180)

מועדי השבת וישב

ערש מוצ"ש	י-ם	17.21	16.05
	ת"א	17.22	16.19
	חיפה	17.20	16.08
	ב"ש	17.25	16.24
	אילת	17.23	16.17

זמני היום והלילות היומיים:

משבת וישב - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.05 - 5.02
זמן הנחת תפילין	5.52 - 5.50
הנץ החמה (מישור)	6.42 - 6.40
הנץ החמה (הנראה)	6.47 - 6.45
ס"ז ק"ש מג"א	8.24 - 8.21
חצות היום	11.44 - 11.41
מנחה גדולה	12.14 - 12.11
שקיעת החמה	16.46 - 16.42
צאת הכוכבים ב'	17.36 - 17.32

דף יומי: בבא מציעא פט - צה

מועדי השבת מקץ

ערש מוצ"ש	י-ם	17.21	16.10
	ת"א	17.27	16.24
	חיפה	17.25	16.13
	ב"ש	17.29	16.28
	אילת	17.27	16.21

זמני היום והלילות היומיים:

משבת מקץ - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	5.06 - 5.05
זמן הנחת תפילין	5.53 - 5.52
הנץ החמה (מישור)	6.43 - 6.42
הנץ החמה (הנראה)	6.48 - 6.47
ס"ז ק"ש מג"א	8.26 - 8.24
חצות היום	11.47 - 11.44
מנחה גדולה	12.18 - 12.14
שקיעת החמה	16.51 - 16.46
צאת הכוכבים ב'	17.41 - 17.36

דף יומי: בבא מציעא צו - קב

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשת למספר 1315.
לתרומה: "זמן שקיעה מחר בטבריה"
את העלון ניתן למצוא באתר www.eshiva.org.il
וגם באתר מורשת בקנטוריה עלוני שבת www.moreshet.co.il
ב"מדעי יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוך 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il
עיצוב: הגואל שפיצברג 054-6695400

מ וישב יעקב ועד וישב ישראל...

בשפתנו העכשווית ניכרת, לכאורה, ההנגדה שבין תושב (קבע) לבין גר (ארעי). גם בלשון התורה ובתיאורי אירועיה השונים, הגר והתושב מנוגדים הם, אף, שלעיתים, ניתן למצוא אותם סמוכים ואפילו צמודים.

סמיכות וצמידות זו יש שהיא באה בכדי להעצים את המחויבות ויש שהיא באה בכדי להעצים את ההנגדה.

"גר ותושב אנכי עמכם" מצהיר אברהם באזני בני חת במו"מ על רכישת מערת המכפלה, ריש פר' חיי-שרה. צמידות זו מביאה את רש"י לצטט את דברי המדרש רבה: "אם תרצו הריני גר ואם לאו אהיה תושב ואתלנה מן הדין, שאמר לי הקב"ה: לורעך אתן את הארץ הזאת". לאמור: העצמת הזכות לרכוש את מערת המכפלה.

ובפר' בהר, בפסוק הפותח את מקבץ הלכות מדר קרקעות ובתיים בארץ: "והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי", לאמור: העצמת האיסור למכור את הארץ לצמיתות, וכדברי הרמב"ן "כי לי הארץ אל תרע עיניך בה כי גרים ותושבים אתם". פר' וישב פותחת אף היא בסמיכות הגר והתושב, במילים: "וישב יעקב בארץ מגורי אביו, לאמור: לאחר שהאזנו בסוף פרשת וישלח להכרזה "וישב עשו בהר שעיר עשו הוא אדום" והתוודענו בעקבותיה לעשו ותולדותיו, מבקש יעקב אף הוא לקבוע ישיבה בארץ כנען, מקום בו אביו, בזמנו, עדיין היה רק בבחינת גר.

וכך בין שני צירים אלו, גרות וישיבה, נעה האומה הישראלית על אבותיה ובניה לאורכם של ממשות חומשי התורה.

"כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים ועינו אותם ארבע מאות שנה" מודיע הקב"ה את אברהם בברית בין הבתרים. גרות זמנית.

"עם לבן גרתי" מספר יעקב לעשו. גרות זמנית.

"ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמורי בחשבון ובכל בנותיה". "וישב ישראל בארץ האמורי" מספרת התורה לאחר כיבוש ארץ האמורי מידי סיחון וראשית קביעת ההתיישבות היהודית במזרח הירדן ע"י שניים וחצי השבטים. ישיבה של קבע. ועוד ועוד.

ויעקב אבינו, שלא עלה בידו לישב ישיבה של קבע, ישיבה של שלוה, בארץ כנען, הוטדד והיטלטל ("קפץ עליו רוגזו של יוסף") עד סוף ימיו ב"ארץ לא להם", ורק במותו זכה לשוב למנוחה של קבע במולדתו בארץ אבותיו.

ובניו אחריו - הגרים היו אם תושבים?

והנה, אף שיוסף ופרעה משתמשים בלשון ישיבה, במפגש בין פרעה לבני יעקב, "בעבור תשבו בארץ גשן" "הושב את אביך ואת אחיך" "ישבו בארץ גשן" "וישב יוסף את אביו ואת אחיו", הרי שבני יעקב עצמם מדקדקים במילותיהם: "ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן" לאמור: בואם למצרים הינו גרות זמנית בלבד, עד לחלוף מכת הרעב.

מיקומם עם צאנם ("תועבת מצרים") בארץ גשן, בנפרד מהמצרים, הינו בבחינת ישיבה. לדאבון לב הדורות הבאים, ישיבה זו בארץ גשן הנפרדת, בתחילת דרכם במצרים, הפכה לישיבה של קבע בהמשך דרכם, כמודגש בסוף פרשת ויגש בפסוק המצמרר שקליפתו רכה ותוכו קשה: "וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד". עוצב.

המעגל שנפתח בראשית פרשת וישב "וישב יעקב", נסגר באחרית פרשת ויגש "וישב ישראל". נאים לכאן דברי הגאון הרב ש"י זיון זצ"ל בספרו "לתורה ולמועדים": "...בשביל שהתחלנו להרגיש עצמנו כתושבים במקום שאבותינו היה להם רק ארץ מגורים... וזהו הלקח לדורות: בגולה צריכים להרגיש כגרים, ובארץ ישראל כתושבים וקבועים".

נצפה מאחינו שבחוץ לארץ לחזק את זרם העולים, בבחינת צאו מ'וישב ישראל בארץ מצרים" ובאו ל'וישב יעקב בארץ מגורי אביו".

שמחה רנה, נחלת יצחק תל אביב.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
שושנה (שינדלה) קלנר ז"ל,
נפטרה ב-ל' בכסלו תשע"ה.
יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
יעקב קופל בן אלעזר רנד ז"ל,
נפטור ב-כ"ה בכסלו תש"ס.
יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ אבינו וסבנו היקר
יצחק בן איסר שולמן ז"ל,
נפטור ב-א' בטבת תשס"ח.
יהי זכרו ברוך!

דתיפייג'

מומלצים והטבות
לציבור הדתי

נופש בארץ ובחו"ל, מלונות, צימרים, יילות נופש, שבת חתן, חתונות, אירועים, מסעדות, מקצועונים ועוד.

www.datipage.co.il

נאו"ת דש"א

נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

בית ההארה המפואר בית ון ירושלים

פסח

י"ד-ט"ז בניסן התשע"ז 9-11/4/17
סדר מרכזי, משפחות וסדרים פרטיים, שני מניינים, שיעורים והרצאות. מלונות (אגף א')
מחיר מיוחד לנרשמים עד 15.2.17

שבת שירה ופיוט

בנוסח יהודי מרוקו
פרשת "בשלח" י"ד-ט"ו בשבט התשע"ז 10-11/2/17
בהשתתפות רבנים פייטנים ומרצים בכירים.
מחיר מיוחד לנרשמים עד 15.1.17

לפרטים והרשמה: שמעון ניי"ד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

דיני השבוע ומנהגיו

שבת פרשת וישב

הפטרה: "כה אמר ה' (עמוס ב, ו).

מברכים החדש: טבת.

ראש חודש טבת ביום השישי, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. **המועד:** יום חמישי, שעה 4 בבוקר, 52 דקות ו-7 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות. במנחה אין אומרים "צדקתך".

מוציא שבת קודש אור לכה בכסלו – הדלקת נר ראשון של חנוכה. אין מאחרין להתפלל כבשאר מוצאי שבת קודש. ערבית 23 דקות אחרי השקיעה.

בתפילת שמונה עשרה – אתה חוננתנו ו"ל הניסים". ויהי נועם, ואתה קדוש... ויתן לך אומרים כל אחד בביתו אחר הדלקת נר חנוכה. **הדלקה בבית הכנסת לפרסומי ניסא:** המנונה בדרום והנרות ממערב למזרח. מדליק נר המנונה. שהוא בימינו. אין יוצאים ידי חובה בנרות שהדליק בבית הכנסת.

הדלקת נרות במוציא שבת חנוכה:

מתפללים ערבית, ואח"כ מדליקים נרות חנוכה. המנהג הנפוץ להקדים את ההבדלה להדלקת הנרות, מפני שההבדלה מסיימת את השבת ונרות החנוכה כבר שייכות ליום הבא (ט"ז תרפא, א, ערוה"ש ב, בא"ח וישב כא). ויש נוהגים להדליק תחילה נר חנוכה, כדי להסמיך עד כמה שאפשר את הדלקת הנר לצאת הכוכבים, או המעדיפים להוסיף על השבת כמו המקפידים ליציאת השבת לפי רבינו תם. נוהגים כך, להדליק נרות לפני הבדלה, יאמרו קודם: "המבדיל בין קודש לחול" (ש"ע רמ"א תרפא, א). לפי באור ההלכה (שם) לשני המנהגים מקום, וכל אחד רשאי בחבור את מנהגו.

קריאה בתורה: בימי חנוכה קוראים בתורה בפרשת קרבנות הנשיאים, במדבר פרשת נשא, פרק ז', 3-3 קרואים (שולחן ערוך תרפד, א ובמשנה ברורה). ביום הראשון מתחילים ב'יהי ביום כלות משה', והספרדים מתחילים בפרשת ברכת כהנים, ומסיימים בקרבן היום הראשון, בשני בקרבן היום השני וכך הלאה. ביום השמיני – זאת חנוכה. בעליה לשלישי משלים את כל הימים עד 'כן עשה את המנונה' (תחילת פרשת בעלותך). טעו וקראו בפרשת נשיא של יום אחר, יצאו ידי חובת הקריאה (משנה ברורה תרפד, ג).

שבת פרשת מקץ – חנוכה

הדלקת נרות בערב שבת חנוכה:

רצוי להקדים להתפלל תפילת מנחה, כדי להקדים אותה להדלקת הנרות, שכן הקרבת קרבן התמיד של המנונה קדמה להדלקת נרות המנונה במקדש. אם אין מניין, מדיב' בהדלקת הנרות ואחר כך יתפלל עם הציבור (ש"ע תרע"א, א, מ"ב כ"ח תרע"א, עט).

בשבת חנוכה צריך להדליק נרות חנוכה לפני הדלקת נרות שבת.

זהירות: אף שמדליקים נרות חנוכה לפני השקיעה, מכל מקום עיקר פרסום הנס יעשה בלילה, ולכן יש להקפיד שיהיה מספיק שמן בנרות כשעור שידלקו חצי שעה בלילה. לכן לא יוצאים ידי חובת הדלקת בנרות הצבעוניים והאפצ'ים.

נהוג שאחרי הדלקת הנרות בערב שבת לא שרים 'מעוז צור', בגלל דוחק הזמן. במקום זאת שרים 'מעוז צור' בזמירות ליל שבת. מיד אחרי הדלקת נר חנוכה מדליקים נרות שבת.

שחרית: לקריאת התורה מוציאים 2 ספרי תורה. בספר הראשון – 7 קרואים בפרשת השבוע. מניחים ספר תורה שני ומגביהין הראשון. בספר השני קוראים למפסיד בפרשת נשא: "ביום השביעי (במדבר ז) **הפטרה:** "רני ושמיח בת ציון" (זכריה ב, ד).

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות. במנחה אין אומרים "צדקתך".

מוציא שבת קודש – הדלקת נר שמיני של חנוכה.

הדלקת נר כל אחד בביתו

עדיף להדליק בשמן זית. תולין המנונה שבבית בשמאל ביאתו בחוץ בטפח הסמוך לפתח, ומדליק נר הימני הסמוך לפתח. אם אי אפשר בפתח מדליק בחלון בצד ימין. מברך "להדליק נר", "על הניסים" ו"שהחיינו" (רק ביום הראשון). מברך את הברכות ורק אחר כך ידליק הנרות אחרי הדלקת הנר יאמר "הנרות הללו". יקבץ כל בני ביתו לעמוד בעת הדלקת הפרסומי ניסא. אין מדליקים מנר לנר ואין הננין לאורה, האל אף כי עבר זמן מצות ההדלקה (חצי שעה בתיך הלילה), וטוב שיתנה קודם ההדלקה שהוא מקצה יותר

מהשעור, ואז יוכל, אחרי חצי שעה בתוך הלילה להנות מאורה. **מנחה קצרה** (היינו שש"ץ מתחיל שמונה עשרה בקול רם עד האל הקדוש, והציבור עומדים לתפילת לחש) – הואיל ואין זה חזרת הש"ץ, בחנוכה ובפורים בו להימנע מכן מהטעם שאמירת על הניסים ע"י הש"ץ – זה פרסום הנס בתפילה. ראה תוספות גמרא שבת כד, ע"א דיבור המתחיל: "מהו", ובכך החיים תרע"א.

אבל – יש נוהגים שבחנוכה האבל לא מתפלל לפני העמוד. (ביאור הלכה קלא). במשנה ברורה תרע"א, מד ו-תרפ"ג, א אומר שדוקא תפילת שחרית, אבל מנחה וערבית יכול האבל לגשת לעמוד.

זמן קדוש לבנה: מליל שני ד' בטבת עד ליל שישי ש"ו בטבת.

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרין
מנהל חטי"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגינת EQ

הילד בן שלושים יש לו חום גבוה. על דכאון ועוד.

"ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה" (בראשית לח, א-ב).

יהודה שבט המנהיגות בישראל. יהודה שהבין שאם ישאירו את יוסף בבור הרי זה גזר דין מוות, הציג על מנת להציל את יוסף ואמר 'מה בצע כי נהרוג את אחינו, לכו ונמכרנו לישמעאלים וידינו אל תהי בו'. בהמשך יוצא מיהודה דוד המלך וממנו יוצא משיח בן דוד לעתיד לבוא. המשיח הרוחני. כל אלה מעמידים את יהודה בראש מנהיגי עם ישראל אולם כאן, בפרשייה זו, יהודה יורד מאת אחיו, פודש מהאחים. יהודה יורד לאיש כנעני, לוקח את בתו, מסתבך בפרשייה מורכבת עד להוצאת תמר לשריפה והודאתו המטעירה של יהודה "צדקה ממני".

מה הביא את יהודה לרדת מאת אחיו? מה גרם ליהודה לצאת מחוץ לחיק משפחת בני ישראל וללכת אל איש כנעני? זאת ניתן לנסות להבין בעזרת הפרשנים. רש"י מביא: למה נסמכת פרשה זו לכאן והפסיק בפרשתו של יוסף? ללמד שהורידוהו אחיו מגדולתו, כשראו בצרת אביהם. אמרו: אתה אמרת למוכרו! אילו אמרת להשיבו היינו שומעים לך. לפי רש"י מיד אחר מכירת יוסף, יהודה הורד מגדולתו לאחר שהאחים מאשימים אותו בצורה קשה וישירה בצרה שבא עליהם, מכירת יוסף וצערו של יעקב. פירושו של רש"י מתבסס על דברי מדרש רבה (ה, ב). מדבריו ניתן להבין, שהוא סובר שסיפור יהודה ותמר התרחש לאחר מכירת יוסף למצרים, והאחים הם אלה שדלו את יהודה מאתם, וזאת כי ראו עד כמה מצטער יעקב אביהם על אובדנו של יוסף. הם האשימו את יהודה באחריות למכירה, כעסו עליו ושלחוהו מאתם. החוקנו מביא כי "ירד יהודה מאת אחיו" – הלך לו, שלא היה יכול לסבול צערו של אביו. המשותף לרש"י והחוקנו הוא הדבר כי פרשיית ירדת יהודה מאת אחיו התרחשה לאחר מכירת יוסף. יהודה לוקח קשה את סיפור מכירת יוסף בעקבות הצער שנגרם לאביו (חוקנו) או בעקבות דבריהם הקשים של אחיו (רש"י) או בעקבות שתי הסיבות גם יחד. הסיטואציה הקשה אליהם נקלה יהודה גורמת לו להתנתק מאחיו לרדת לנכר לבדידות ולהקלע לסיטואציה קשה נוספת. **ערים מתבגרים נוטים לחשוב כי הם בעלי יכולת להתמודד עם סיטואציות מורכבות.** לעיתים הדבר נכון, אך פעמים שהסיטואציה קשה ושוברת ואין להם כלים להתמודד ואז עלולים להכנס לדכאון אשר עלול להכניס את המתבגר למעגל קסמים שלילי ממנו קשה לצאת. הנטייה של המתבגר להכנס לדכאון גדולה יותר מאשר ילד קטן או מבוגר וזאת מכיוון שכל גיבוש זהות גורם למתבגר להרגיש כי הוא כבר גדול ומסוגל להסתדר לבדו וזאת אינו פונה לעזרה. דיכאון ניתן לזהות על ידי מגוון תסמונות, כגון: מצב רוח מדוכא, אובדן עניין, שינוי תיאבון ומשקל, הפרעות שינה, תחושות שליליות, ירידה ביכולת להתרכז, לחשוב ולקבל החלטות רציונליות ועוד.

יש לציין כי דכאון הינו חלק תקין מתהליך של אבל וכאשר המתאבל יתאר חלק מהתסמונות הנ"ל אלה יחלפו עם הזמן. ככל שעובר הזמן והתסמונים לא חלפו יתכן כי מדובר בדכאון ואז חשוב לפנות לגורם מקצועי בהקדם.

הקשבה היא הבסיס לכל הקשר שלנו עם ילדינו והיא גם התנאי הבסיסי לזיהוי דכאון. כל הורה מכיר את ילדיו היטב וכאשר פתאים הילד משנה את הרגליו ואחד או יותר מתסמינים אלה עולים, סימן שמשנהו לא בסדר. הקשבה עומק תבאי עם לטיפול נכון ומיטבי **לתגובות:** 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com

המשפחה בחז"ל ובמשפט

הרב עו"ד דוד הלפגוט, L.L.M.

מומחה לדיני משפחה, מגשר ויועץ זוגי

והיה ביתך/ מחניך קדוש:

התורה כותבת לנו שיוסף היה איש מצליח. כל אשר הוא עושה השם מצליח בידו. ממשלכה התורה ומספרת לנו שבנוסף להצלחתו יוסף היה גם "יפה תואר ויפה מראה". אל תמהרו לשיפוט את יוסף. אך רש"י מפרש את סיפור התורה על כך שיוסף היה יפה תואר ויפה מראה כדברי ביקורת על יוסף. רש"י כותב את דברי המדרש על פסוק זה כך: "כיון שראה יוסף את עצמו מושל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערך, אמר הקדוש ברוך הוא אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך? אני מגרה בך את הדוב (אשת פוטיפר) מיד". ואכן מיד בסמוך כותבת לנו התורה שאשת פוטיפר נתנה את עיניה ביוסף. והחלה להתגרות בו. אומרים חז"ל בגדים שלבשה לו בשחרית לא לבשה לו ערבית. היא פארה את עצמה על מנת שתמצא חן בעיניו. כי זה דרכו של היצר הרע הבא לפתות את האדם ולהעבירו על שכלו. כשהוא לא יכול בדרך אחת הוא "מתלבש" על האדם בדרך אחרת. בבוקר בצורה אחת ובערב מתלבש בצורה אחרת. הוא מנסה להפיל את האדם לתאוותיו ככל אשר תמצא ידו. גם בעת שמחה או בעת עצב בעת אהבה או בעת יראה. כמו שאמר איוב "לרגעים תבחננו" כל רגע ורגע אדם נתון בנסיון. בהגדים – המלבושים של האדם נמשלים לזמנים שונים ולמצבים שונים בהם נתקל האדם בכל יום ויום מימי חייו. אין יום שהוא דומה לחיבורו ואין שעה דומה לרעותה. האדם צריך להיזהר מהמלבושים והבגדים הללו מאוד מאוד. הבגדים הם מלשון בגידה. הם לא מספרים למתבונן מה האמת המסתתרת מאחריהם. הם גורמים פיתויים לאדם ומשבשים את יכולתו השכלית לראות את האמת ואת התמונה התבויה מתחת לבגדים הבוגדים הללו. כל עוד יוסף לא היה מסלסל בשערו היפה. וכל עוד יוסף הסתפק במאכלים ומשקאות רק לצורך קיומו. אשת פוטיפר לא היתה מעיזה להתחיל להתגרות בו. אבל ברגע של חולשה אנושית בהיותו מרוחק מבית אביו, יוסף החל להתפאר על "המלבושים" שלו – השיערה הוא נכנס לתאוות האוכלים והמשקים "חבוגדים החיצוניים". או אז תיכף ומיד מצאה אשת פוטיפר הזדמנות לנסות ולהחטיאו ולהפילו בתאוות. יוסף שילם על כך מחיר יקר ביותר. הוא הושלך לבית האסורים כאחרון הפושעים.

כל מה שנדרש מיוסף היא "צניעות". לא למשוך את העין, לא לגרות את תשומת הלב.

דברים המתמוצעים בפסוק אחד בתורה: "והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, ושב מאחרך"

הקדוש ברוך הוא רוצה להציל אותנו מכל הצרות והייסורים. הקדוש ברוך הוא נמצא בקרבנו ובכל בית ובית. במיוחד בבית שמדליקים בו נרות איש וביתו. זה הוא בית שמבקש שבתו יהיה כבית מקדש. ממש כפי שהדליקו הכהנים את הנרות בבית המקדש. היום מדליק כל אחד ואחד בביתו את המנונה. הוא מאיר בנר המצווה ותורה אור את ביתו בקדושה ובשמון של טהרה. אך זה בתנאי שלא יראה בו חוסר צניעות. בתנאי שבמחנה יש קדושה וצניעות. חוסר צניעות אינו קשור כלל לאורך הבגד. יתכן והבגד תפור לאורך ולרוחב לפי כל הכללים המתמקרים ביותר שפרסמו הרבנים. ויכולה שתהיה הפאה מכסה את כל השיערה. אך אם יש סלסול בשיעור שמטרתו הוא למשוך את תשומת הלב ולפרסם את נוכחותה של הפאה ברשות הרבים אין זו צניעות. צניעות שייכת גם לגברים. אם לדוגמה גבר הולך עם כובע שבו יש נוצות גדולות של טווס. כאשר כל רצונו הוא למשוך תשומת לב אין זה צניעות. אם גבר פונה לאשה ומדבר איתה דברים שאינם לצורך או בחוסר צניעות גם זו עצת היצר. אם רוצים שהקדוש ברוך הוא יהלך בקרבנו ונחננו נדרשים לאפשר לו זאת באמצעות והצנע לכת עם בלוקים.

לתגובות: 054-4966433 | דוא"ל: adavi@walla.co.il

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן

הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

ברכת אבות – "א-לקי יעקב" (ב')

קשה להבין את הכללון של יעקב בתפילת האומה כ"א לְקֵי יַעֲקֹב", מבלי להתייחס למעשה הברכות, בו מבצע יעקב מעשה המצטייר כהפך האמת.

בעל "הכתב והקבלה" מתייחס לאספקט המוסרי של מעשה נטילת הברכות: כבר אמר החכם (קהלת): "לכל זמן, יגת לכל חפץ תחת השמים"...; בודאי שאין גנאי גדול יותר מאשר יהרוג אדם את אביו בידים ובעדע מיושבת. ובכל זאת מצווה התורה (דברים י"א): "כִּי יִסִּיתָ אֲחִיךָ או בֶּן־אָבִיךָ לְכַח וְנִעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים, לֹא תִחַלְלֵהוּ וְלֹא תִכְסֶה עָלָיו"; ועל כן משה מִשְׁבַּח אֵת בְּנֵי לֵוִי עַל שֶׁהֲרֹגוּ אֶת עֹבְדֵי הָעֵלֹל: "הֲאִמְרָ לְאֲבִיו וְלֵאמֹו לֹא רָאִיתִי...". אף כאן בנטילת הברכות; ודאי מעשה רמיה מגונה הוא, ועל אחת כמה וכמה של אשה את בעלה וכן את אביו; אבל לפי העת והזמן – פעולתם ראויה לשבח, שהרי אם היו מניחים את יצחק ליפול ברשותו של עשו, היו הם כנותנים מכשול לפני עֵנֶה, ואף יצחק עצמו, אילו היה מודע למציאות, היה מודה בכך.

ואכן, אם נשים לב, בעת שרבהק דורשת ממנו בתוקף להיות שותף למעשה המצטייר כמעשה מירמה וגניבת דעת, אין הוא מעלה בפני אמו את הנימוק המוסרי הבסיסי: "האם מותר לרמות את אבא רק כדי לזכות בברכות?!"; ובמקום זה הוא מעלה טענה טכנית: "אולי ימשיך אב'!"

אבל עדיין ניתן לשאול: אם אמנם כך הדבר, ואין כל גנם מוסרי במעשה, מדוע מנסה יעקב להתחמק משליחות זו שמיטלה עליו אמו? האמנם רק מהחשש שמא יחשף מעשה המירמה? הרי ממילא אמור מעשהו להחשיף תוך זמן קצר, עת ישוּב עֵשָׂו מצידיה התשובה לכך היא, שנסיונו של יעקב בפרשת הברכות, דומה במובן מסוים למעשה העקדה שבו התנסה אברהם; בנסיון העקדה, נבחתת אמונתו של אברהם בקיום צו ה', העומד בסתירה לתפישת עולמו והכרתו את בוראו ואת דרך עבודתו. בדומה לכך, **יעקב מתבקש לצאת נגד טבעו, ולהיות שותף למעשה העשוי להצטייר כהפך האמת:** כל ימיו דקדק עם עצמו כחוט השערה, גם בתנאים הקשים. מנשוא בבית לבן, כשהוא מחליף את משכורתו "עֲשֵׂרֶת מִנְיָם" הוא זה שהתורה מעידה עליו שהוא "אִישׁ תָּם", וכלִשׁוֹן המדרש "תָּם מִן הַגֹּזֵל, תָּם מִן הָעֵבֶרִי, תָּם מִן דַּבַּר מְכֻוֵּר", ושהנביא מיכה (י) מעיד עליו "תָּתִן אֱמֶת לְיעֲקֹב" – מחוייב עתה לפעול בסתירה לתפישת עולמו והכרתו את בוראו ואת דרך עבודתו.

יעקב מודע לכך שמתוך ומצוין להשתמש עתה באמצעי רמיה; אבל הוא גם מודע לכך שטבעו של עולם, ששימוש באמצעים אלו מכהה בנפשו של אדם את רגשותו הטבעית לצערו של הזולת ולפגיעה האנושית שגרם לו. על עיר הנידחת אומר הכתוב: "וַיִּתֵּן לָךְ רַחֲמִים" (דברים י"א); מסבירים הפרשנים (אור החיים), שאכן מצוה להשתדל את עיר הנדחת, אבל פעולה כזו עלולה באופן טבעי לטעוֹת בְּלִבּוֹ של אדם את מידת האכזריות, לפיכך ההנהגה הא-לקית מביאה את האדם למצבי תיקון על מנת שהפגם הנפשי יבוא על תיקונו – "וַיִּתֵּן לָךְ רַחֲמִים". ולעיתים, מביאה ההשגחה את האדם למצבים בהם הוא יחוש את הכאב הצורב שישנו בפגיעה מסוג זה. כך הדבר כאשר מחליף לבן את רחל בלאה; יעקב היה מוצב "שבו הָקוּל קוֹל לֵאמֹה, ושאר הסימנים – סימני רחל! וזעקתו "לְמַה רַמִּיתִי", נענית על ידי לבן בצניעות: "לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוֵמוֹנִי...". וכן, כשאחי יוסף אומרים לו: "הֲכֵר נָא הַפְתַּת בֶּן־אָבִי אִם לֹא", השומע הרגיש שומע באמירה חצומרת זו, את הד המעשה של יעקב בעת הוא לובש את בגדי החמודות, ומתחזה באמצעותם לְעֵשָׂו (צדור המור). על הפסוק "וַיַּעֲבֵר יִשְׂרָאֵל בְּבֹדוֹ מִזְקֵן לְרָאוֹת, וַיִּגָּשׁ יוֹסֵף אֶתֶם (את מנשה ואפרים) אֵלָיו... דְּרִשׁוּ חוּ"ל: כְּבֹדוֹ מִזְקֵן" – של יצחק (ולא דווקא בגלל שיהי יעקב זקן באמת) – כנגד ניצול הליקוי בראייתו של יצחק אביו בעת נטילת הברכות (זה"ר). אין כאן דרכי נקמה וגמול, דוגמת אלו שאנו מוצאים לרוב אצל בני אנוש; "לא כן העניין אצל השם ברוך הוא, חלילה, כי אין עם השם ברוך הוא, כי אם טובה וחסד ורחמים לעולם" (החנוך, קס"ט), אלא דרכיו – דרכי חֵן־וְהִנְהַגָה הם.

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com

לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

